

Comunicat de presă

Luxemburg, 15 iunie 2022

Eliminarea decalajului în materie de inovare din UE: statele membre trebuie să se implice mai mult

Pentru a elimina decalajul în materie de cercetare și inovare care persistă în UE și pentru a debloca excelența în țările rămase în urmă, Comisia Europeană aplică măsuri speciale (cunoscute ca „măsuri de extindere a participării”) pentru a oferi țărilor respective un acces mai ușor la o finanțare esențială din partea UE. Într-un raport publicat astăzi, Curtea de Conturi Europeană a constatat însă că producerea unei schimbări reale depinde în mare parte de guvernele naționale, care trebuie să facă din cercetare și inovare o prioritate pentru a accelera investițiile și reformele. Măsurile de extindere a participării nu pot decât să dea un simplu impuls progreselor acestor țări. De unele singure, ele nu au forța suficientă pentru a antrena schimbările necesare în ecosistemele naționale de cercetare și inovare.

Participarea la programele multianuale ale UE pentru cercetare și inovare se bazează pe excelență: altfel spus, sunt selectate doar cele mai bune propuneri. Într-un astfel de context, cercetătorii și inovatorii din țările cu performanțe scăzute – cu ecosisteme de cercetare și inovare mai slab dezvoltate – au dificultăți în a concura cu cercetători și inovatori din țările cu performanțe mai bune și reușesc într-o măsură mai mică să câștige locuri în programe. La rândul său, acest lucru limitează potențialul țărilor din care provin de a-și depăși deficiențele în materie de cercetare și inovare. UE s-a aplecat asupra acestui cerc vicios și a introdus măsuri de extindere a participării la programul de finanțare Orizont 2020 pentru perioada 2014-2020. Măsurile respective vizau cele 13 țări care au aderat la UE începând din 2004, plus Luxemburg și Portugalia.

„Pentru a valorifica potențialul care există în UE și pentru a reduce decalajul dintre liderii în materie de inovare și cei cu performanțe mai modeste, cercetătorii din întreaga UE ar trebui să poată beneficia de programele de finanțare ale Uniunii”, a declarat doamna Ivana Maletić, membra Curții responsabilă de acest raport. „Comisia ajută țările cu performanțe mai scăzute să le prindă din urmă pe celelalte, dar acest sprijin nu este o pilulă magică și nu poate fi decât un catalizator. Pentru a întrerupe cercul vicios, statele membre trebuie să își joace pe deplin rolul care le revine.”

Auditorii au concluzionat că măsurile de extindere a participării erau adecvate scopului vizat, în sensul că abordau motivele pentru care anumite țări din UE au performanțe scăzute în materie de cercetare și inovare și nu participă decât în mod limitat la programele succesive ale UE. În schimb, auditorii critică faptul că proiectele care vizau extinderea participării erau concentrate doar în

Scopul acestui comunicat de presă este să prezinte mesajele principale ale raportului special adoptat de Curtea de Conturi Europeană. Textul integral al raportului este disponibil la adresa eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

câteva țări. Această situație riscă să perpetueze cercul vicios, în condițiile în care unele țări vizate au beneficiat mult mai puțin, încă o dată, de măsurile de extindere. Auditorii solicită Comisiei să evite concentrarea majorității proiectelor în doar câteva țări și să ia măsuri pentru a asigura o participare mai largă dacă apar în continuare dezechilibre pronunțate.

Factorul crucial care determină performanța unei țări rămâne însă nivelul investițiilor naționale în cercetare și inovare și reformele în domeniu. În 2020, nivelul mediu al investițiilor în cercetare și inovare în UE a fost de 2,3 % din PIB, deci sub ținta de 3 %. Dintre cele 15 țări vizate de extinderea participării, doar Slovenia și Cehia investiseră peste 2 % din PIB. Mai mult, nu toate țările au utilizat mecanismul de sprijin al politicilor (MSP), unul dintre instrumentele de politică pe care Comisia l-a pus la dispoziție pentru a le ajuta să promoveze reforme naționale. Țările aveau libertate de a alege dacă și cum să pună în aplicare recomandările formulate de Comisie în contextul MSP; altfel spus, acest mecanism nu avea forța necesară pentru a antrena schimbări. Totuși, Comisia a utilizat informațiile obținute în urma activităților MSP pentru evaluările de țară cu privire la cercetare și inovare care fac parte din procesul anual de coordonare a politicilor economice și fiscal-bugetare (cunoscut ca „semestru european”).

Majoritatea proiectelor care vizează extinderea participării sunt în curs, ceea ce înseamnă că impactul lor deplin se va concretiza de abia în anii următori. Cu toate acestea, auditorii au constatat că proiectele începeau să arate rezultate inițiale promițătoare, de exemplu în ceea ce privește numărul de publicații științifice, networking-ul și accesul la finanțări mai importante sub formă de granturi. În același timp, proiectele s-au confruntat cu dificultăți legate de obținerea în timp util a finanțării complementare necesare, de recrutarea de cercetători internaționali și, cel mai important, de generarea de venituri proprii pentru a-și asigura sustenabilitatea. Auditorii au analizat două măsuri care vizau crearea de efecte de lungă durată pentru beneficiari: măsura „Formarea de echipe” (sprijin pentru centrele de excelență) și măsura „Catedrele SEC” (atragera de cadre universitare renumite în instituțiile de cercetare). Potrivit auditorilor, capacitatea beneficiarilor acestor măsuri de a exploata rezultatele cercetărilor lor era limitată.

Informații de fond

Începând din 1984, UE acordă sprijin pentru cercetare și inovare prin programe-cadru succesive, cum ar fi Orizont 2020 (pentru perioada 2014-2020, cu un buget de 76,4 miliarde de euro) și Orizont Europa (2021-2027, 95,5 miliarde de euro). Motivele care explică performanța scăzută a anumitor țări și participarea lor limitată la Orizont 2020 includ ecosistemele inadecvate de cercetare și inovare (de exemplu, guvernanta fragmentată, investiții limitate), deficitul de la nivelul capitalului uman (exodul creierelor) și internaționalizarea limitată a instituțiilor lor de cercetare și inovare. Scopul măsurilor de extindere a participării era de a consolida capacitatea instituțiilor de cercetare din țările cu performanțe scăzute, ajutându-le să își creeze rețele, să colaboreze cu instituții de vârf și să atragă personal înalt calificat. Bugetul acestor măsuri a fost de 935 de milioane de euro în perioada 2014-2020 în cadrul Orizont 2020 și se ridică acum la 2,95 miliarde euro în cadrul programului Orizont Europa, care acoperă perioada 2021-2027. Toate statele membre încadrate în categoria „țări vizate de extinderea participării” în Orizont 2020 și-au păstrat acest statut în programul Orizont Europa, cu excepția Luxemburgului, care a fost înlocuit de Grecia.

Raportul special nr. 15/2022, intitulat „Măsurile de extindere a participării la programul Orizont 2020 au fost bine proiectate, dar apariția unei schimbări durabile la acest nivel va depinde în mare parte de eforturile autorităților naționale”, este disponibil pe site-ul Curții (eca.europa.eu). Curtea va publica mai târziu în cursul acestui an un raport special privind sinergiile dintre Orizont 2020 și fondurile structurale și de investiții europene.

Date de contact pentru presă

Serviciul de presă al Curții: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547